

O nedovršenoj slici svijeta ima i ne malu riječ „Naravna filozofija“, koja je zbog fantastičke ideologije Hegela i Schellinga izašla u prirodoslovaca na za glas. No danas je — zaslugom nekih učenjaka, na pr. kemičara Ostwalda (Vorlesungen über Naturphilosophie) i botaničara J. Reinke-a (Philosophie der Botanik) opet dobila ugleda i kod naučenjaka prirodoslovnih. Na temelju načela naravne filozofije može prirodoslovni učenjak kao filozof na temelju svagdanjih opažanja izreći svoje mišljenje o svijetu, o stvari i sili, o životu i duši, o Bogu i naravi — tako, da se to mišljenje ne može smatrati tek pustim nagadanjem ili mnijenjem. O tome u drugoj prigodi.

Dakovo.

G. Galović.



## PABIRCI.

### BELGIJA PROTI ANTIKLERIKALIZMU.

Tournaiski liberalni zastupnik Janson, veoma istaknuto lice belgijske liberalne stranke, piše u jednim bruxelleskim novinama: „Da je u studenom 1918. vlada prešla sasvim u ruke opozicije liberalne i socijalističke, ta bi vlada već nakon nekoliko tjedana bila posve nemoćna da riješi nebrojene i često neslućene teškoće, na koje je nailazilo i nailazi belgijsko ministarstvo. No to još nije sve! Da je sva vlast došla u ruke ljevičarima, odmah bi iskrisle sve konzervativne sile pa nastojale da unište čitavo djelo obnove(!). Na nesreću Belgije zametnuo bi se boj žestok i silovit sa strankom, koja još raspolaže velikom snagom, a ne bi nipošto htjela da se odrekne utjecaja u vođenju poslova zemlje . . . Uništila bi se mnoga dobra

volja, koja bez ikake sumnje zadržuje mnoge njezine članove. Mi bismo se našli u bojnim redovima jedni suprot drugima, a bez autoriteta da ostvarimo reforme, što su od prijeke potrebe za materijalnu i moralnu obnovu naroda.

„Trebali li ili ne trebali učiniti napokon sve što je nužno da se satre alkoholizam i uklone poroci, što obilato izvire iz ovoga vrefa? Ima li stranka, koja bi uoči izbora htjela da primi odgovornost, da sama i bezobzirno omete veliku korist, kojom bi sigurno rodila ovakova zakonska osnova? Gdje li su neznani junaci, koje bi ovakva perspektiva ostavila ravnodušne? Kako izbornici unatoč svojoj snazi ne mogu da glasuju protiv svih kandidatima svih stranaka, prijeko je potrebna za uspjeh ove reforme sloga stranaka i to tako, da sve sudjeluju u zajedničkoj vladi. Ta će se reforma provesti slogom ili je ne će biti.

**„Samo se duševni bogalji mogu u sadašnjem času zadovoljiti politikom čisto antiklerikalnom. Narod hoće nešto drugo, pa ima i pravo. Samo doktrinarci ne poznavajući same sebe mogu se nadati, da će im stare borbe na ovom području donijeti priznanje javnoga mnijenja.“** (Nouvelles religieuses 1919. br. 17.).

M. V.

### SPOMENIK PAPI U CARIGRADU.

U glasovitom listopadu 1918. nikne u carigradskoj štampi misao, da se podigne u Carigradu spomenik rimskome papi kao znak priznanja za njegovo humanitarno djelovanje za cijelog rata. Prijedlog nade odziva u novinama sviju vjera i jezika, te se odmah i počelo sabirati. Dne 27. istoga mjeseca bi primljen od sultana u audijenciju apost. delegat Mons. Angelo Dolci, koji je došao, da zahvali za red Velike Vrpce Medžidske. Sultan izrazi prelatu svoje udivljenje nad dobrotvornim djelovanjem, što ga je razvio papa za teških godina ratovanja. Izjavi, da mu se sviđa akcija carigradske štampe za spomenik tomu dobrotvoru